

Henryk Machajewski

Czarnowęsy, gm. Białogard, woj.
koszalińskie. Stanowisko 43

Informator Archeologiczny : badania 18, 81-82

1984

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BIAŁOBRZEGI
woj. rzeszowskie
Stanowisko 1

patrz
okres halszacki

HISKUPICE, gm. Brwinów
woj. warszawskie
Stanowisko 1

patrz
okres wpływów rzymskich

BORÓWKO NOWE, gm. Czempin
woj. poznańskie
Stanowisko 1

Muzeum Archeologiczne
w Poznaniu

Badania prowadziły mgr mgr Jarmila Kaczmarek i Małgorzata Winiarska /autorka sprawozdania/. Finansował WKZ w Poznaniu. Pierwszy sezon badań. Cmentarzysko ludności kultury pomorskiej /7/. Ślady osadnictwa ludności kultury pucharów lejkowatych.

Stanowisko położone jest na krawędzi doliny strugi Olszynki, tuż przy południowo-wschodnim skraju zabudowań ws. Borówko Nowe. Obecnie teren, na którym znajduje się stanowisko, jest eksploatowany przemysłowo jako plaśnica. Badania miały charakter ratowniczy. Zbadano obszar o powierzchni 150 m². Zarejestrowano 3 groby popielnicowe, ciałopalne, z obstawą kamienną oraz luźne ślady osadnictwa.

Odkryte groby należy najprawdopodobniej datować na kulturę pomorską /starszego okresu przedrzymskiego/. Brak ścisłych wyznaczników chronologicznych nie pozwala na dokładniejsze datowanie tych znalezisk. Luźne ślady osadnictwa związane są z kulturą pucharów lejkowatych - fazą wiórecką.

Materiały znajdują się w MA w Poznaniu.

Badania będą kontynuowane.

BRZEŚĆ KUIAWSKI
woj. wrocławskie
Stanowisko 4

patrz
neolit

CZARNOWĘSY, gm. Białogard
woj. koszalińskie
Stanowisko 29

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu
Instytut Prahistorii

Badania prowadził mgr Henryk Machajewski. Finansował UJ UAM. Pierwszy sezon badań. Cmentarzysko ludności kultury oksywińskiej /faza A2-A3 młodszego okresu przedrzymskiego/.

Stanowisko zlokalizowane jest na stópkowatym wyństępieniu w strefie terasy nadzalewowej w odległości ok. 500 m na południe od wsi Czarnowęsy. Badaniem tymi rozpoczęto prace w domniemanym mikroregionie czarnowęskim, w skład którego wchodzi prawdopodobnie 9 punktów osadniczych. Rozpoznano powierzchnię 200 m², zarejestrowano 39 grobów ciałopalnych, w tym 15 jamowych popielnicowych z resztkami stosu i 24 jamowe bezpopielnicowe z resztkami stosu. Z uwagi na deniwelacje terenowe, badanej w tym roku części stanowiska, a będącą prawdopodobnie południowo-wschodnim krańcem cmentarzyska, obiekty i elementy wyposażenia uległy zniszczeniu. Stwierdzono tylko fragmenty części przydennych popielnic i fragmenty wylewów o krawędziach facetowanych. Śladowo tylko odnotowano resztki przepalonych kości.

Dokumentacja i materiały znajdują się w Instytucie Prahistorii UAM w Poznaniu.

Badania będą kontynuowane.

CZARNOWĘSY, gm. Białogard
woj. koszalińskie
Stanowisko 43

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu
Instytut Prahistorii

Badania prowadził mgr Henryk Machajewski. Finansował UJ i UAM. Pierwszy sezon badań. Stanowisko wielokulturowe. Osada ludności kultury oksywińskiej /faza A2-A3 młodszego okresu przedrzymskiego/ i osada ludności kultury okresu wczesnego średniowiecza /DX-XI w. /.

Stanowisko zlokalizowane jest w strefie terasy nadzalewowej, w zakolu rzeki Mogilicy w odległości ok. 500 m na wschód od zabudowań wsi Nawino. Pracami wykopaliskowymi na tym stanowisku rozpoczęto badania na obszarze

domniemanego mikroregionu osadniczego, w skład którego wchodzi prawdopodobnie 9 punktów osadniczych,

Rozpoznano powierzchnię 250 m² rejestrując 15 obiektów dwóch jednostek kulturowych:

- a/ kultura oksywaka, faza A2-A3 młodszego okresu przedrzymskiego - osada-11 obiektów, w tym fragment ziemianki, 3 paleniska, 7 jam postępujących. Natrafiono na fragmenty naczyń glinianych, w tym wylewy o krawędziach facetowanych oraz części przydenne naczyń silnie profilowanych;
- b/ kultura okresu wczesnego średniowiecza, IX-XI w. - osada, 4 obiekty, w tym 2 paleniska i 2 jamy postępujące. W obiektach stwierdzono fragmenty naczyń glinianych zbliżone do typu Skrzecin.

Dokumentacja i materiały znajdują się w Instytucie Prahistorii UAM w Poznaniu.

Badania będą kontynuowane.

CZARNÓWKO, gm. Nowa Wieś Lęborska
woj. śląskie
Stanowisko 5

Muzeum Archeologiczne
w Gdańsku

Badania prowadziła mgr Dorota Rudnicka, Finansował WKZ w Śląsku i Wojewódzki Uniwersytet Robotniczy w Śląsku. Środm sezon badań. Cmentarzysko płaskie wielokulturowe.

Kontynuowano badania w centralnej partii cmentarzyska. W obrębie 3 wykopów o łącznej powierzchni ok. 2,5 ara odsłonięto i zbadano 47 grobów.

Wstępnie wyróżniono: 2 pochówki kultury wschodniopomorskiej /grób skrzynkowy i popielnicowy z bruczką kamienną, zniszczony w górnej partii/ datowane na wczesny i środkowy okres lateński; 38 pochówków: jamowych /30/ i popielnicowych /8/ datowanych ogólnie na podstawie nielicznego i stosunkowo uboższego wyposażenia na środkowy i późny odcinek młodszego okresu przedrzymskiego.

Spśród 4 odkrytych grobów szkieletowych, trzy posiadały wyposażenie /m.in. 2 brązowe bransolety węzłowe, 2 zapinki A, VI, sprzączka brązowa, naczynia gliniane/ pozwalające datować je na fazy B₂C₁ i C₁ okres wpływów rzymskich. Najprawdopodobniej do starszego odcinka tego okresu należy odnieść datowanie trzech silnie zniszczonych grobów popielnicowych pozbawionych wyposażenia.

Badania potwierdziły wysoki stopień zniszczenia grobów ciałopalnych oraz głęboką orkę i /krecie jamy. Uwaga ta dotyczy zwłaszcza grobów popielnicowych, w których - jak to miało miejsce w przypadku grobu nr 132 - zachowała się tylko przydenne naczynia.

Badania będą kontynuowane.

GĄSKI, gm. Gniewkowo
woj. bydgoskie
Stanowisko 18

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
Instytut Prahistorii
Zespół Badań Kujaw
w Poznaniu

Badania prowadził zespół pod kierunkiem doc. dr hab. Aleksandry Cofty-Brbmewskiej. Finansował WKZ w Bydgoszczy. Pierwszy sezon badań. Cmentarzyska kultury przeworskiej, osady z okresu wędrówek ludów oraz osiedli neolitycznych i wczesnośredniowiecznych.

Badania objęły powierzchnię 200 m² w ramach niewielkiego wyniesienia. Na stanowisku wyróżniono 5 faz osadniczych:

- 1/ osadę kultury pucharów lejkowatych /grupa mątewska/,
- 2/ osadę lub obozowisko kultury łwieńskiej,
- 3/ cmentarzysko kultury przeworskiej z późnego okresu lateńskiego,
- 4/ osadę z późnego okresu wpływów rzymskich lub z okresu wędrówek ludów,
- 5/ osadę kultury prapolskiej.

Zarejestrowano łącznie 34 obiekty: 2 hipotetyczne obiekty neolityczne /fazę pierwszą wydzielono na podstawie ceramiki pozyskanej z warstwy kulturowej/, jamę zasobową z zawartością ceramiki reprezentującą fazę drugą, 26 obiektów z późnego okresu lateńskiego - groby ciałopalne /"jamowo-popielnicowe" i "popielnicowe"/, obiekty zbliżone swoim charakterem do grobów, zawierające inwentarz metalowy i ceramiczny, ale nie zawierający kości oraz niewielkie obiekty z pojedynczymi kubkami, 2 chaty z okresu wędrówek ludów /jedna zapewne o charakterze produkcyjnym/ oraz 2 wczesnośredniowieczne jamy zasobowe.

Stanowisko wnosí szereg informacji związanych z obrzędowością pogrzebową społeczności "kruszańskich" oraz daje podstawy do rozważań o ich dożu genetycznym i uwarunkowaniach rozwojowych.

Przewiduje kontynuowanie badań.